

СТЕПАНЕНКО Кирило Володимирович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
кандидат юридичних наук, доцент
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА У СТАНОВЛЕННІ ІНСТИТУТУ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Процеси глобалізації та інформатизації суспільства, які відбуваються в сучасному світі, потребують забезпечення ефективного механізму дії права, зміни ролі права в сучасному суспільстві, охорони та захисту прав людини. Одним із прав, гарантованих Конституцією України, є право на професійну правничу допомогу (ч. 1 ст. 59) [1]. З прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» виникла необхідність у створенні організаційних засобів щодо надання безоплатної правової допомоги громадянам. В Україні система безоплатної правової допомоги почала набувати сучасних рис із впровадженням міжнародних стандартів надання правової допомоги, особливо через конвенційний механізм захисту прав людини.

Сьогодні надання безоплатної правової допомоги громадянам забезпечується постійним функціонуванням системи відповідних суб'єктів, які справляють багатосторонній вплив на правову поведінку людей. В цьому зв'язку вкрай важливо звернути увагу на інформаційну складову надання безоплатної правової допомоги громадянам. Зміст та специфіка інформаційної функції права в Україні як сучасній країні із розвинутими технологічними інститутами в процесі надання безоплатної правової допомоги не можуть залишатися незмінними, оскільки зміни у соціально-політичному житті впливають і на трансформацію національного права, яке все більш інтегрується у європейський правовий простір.

За твердженням І. Антошиної, в юридичній літературі відносно інформаційної функції права сформувалася думка, згідно з якою зазначена функція права виступає як вторинна [2, с. 1]. Проте на сьогоднішній день відбувається стрімка інформатизація суспільства, формуються інформаційні інститути, відбувається трансформація сфери інформаційного права, розробляються і впроваджуються у соціальну сферу сучасні комунікаційні технології. Спираючись на ці процеси, інформаційна функція права у процесі надання безоплатної правової допомоги громадянам виходить на новий рівень свого розвитку та виконує нову роль у системі функцій права. Нове бачення інформаційної функції права дає можливість глибше осмислити проблематику правової культури, правової інформованості населення, дозволяє визначити роль права як джерела інформації [2, с. 1].

Основне призначення правової допомоги полягає у створенні належних умов ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів громадян.

Виходячи з цього, обов'язком держави є надання безоплатної правової допомоги в будь-якій ситуації публічного обвинувачення, притягнення до відповідальності або обмеження прав і свобод громадян. В даному випадку інформаційна складова безоплатної правової допомоги полягає у тому, що для громадян мають створюватися усі належні умови для отримання інформації про надання правової допомоги через дію *трьох складових*: де, як і хто. При цьому держава зобов'язана створити такі умови, при яких реалізація права на доступ до правової допомоги не буде залежати від особистої правової обізнаності людини або її фінансових можливостей.

Окрім цього, зважаючи на важливість права на безоплатну правову допомогу, держава має створювати прозорі, зрозумілі та ефективні норми, спрямовані на сучасну інформатизацію процесу надання правової допомоги. Інформаційна функція права – один із найважливіших шляхів руху соціальної інформації, яка використовується для передачі необхідних відомостей суб'єктам права в процесі надання безоплатної правової допомоги. Потреба громадян в отриманні достовірної, своєчасної, повної інформації зростає щодня, як зростає необхідність правової інформованості кожного індивіда та суспільства в цілому, що є передумовою для зростання ролі інформаційної функції права. На цьому тлі інформаційна складова в реалізації права на безоплатну правову допомогу є частиною розвитку та забезпечення інформаційної функції України як сучасної правової держави світу.

Отже, зважаючи на викладені положення, слід відзначити, що здатність сприймати, обробляти, зберігати та користуватися інформацією стає важливою умовою на шляху побудови Української держави та нерозривно пов'язана із забезпеченням права на професійну правничу допомогу. Важливість гарантованого законом права на безоплатну правову допомогу зумовлює необхідність вироблення системи ефективних інформаційних засобів і способів щодо популяризації цієї послуги. Вирішувати проблему забезпечення інформаційної якості безкоштовної правової допомоги необхідно у вигляді застосування комплексного підходу. В аспекті обговорюваної проблеми слід зазначити, що, усвідомлюючи важливість вирішення наведених вище питань, слід звернути увагу на установлення якісного інформаційного механізму надання безоплатної правової допомоги, зокрема шляхом створення відповідного балансу між друкованими та електронними засобами інформування про можливість отримання безоплатної правової допомоги.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 р. Офіційний вісник. 2014. № 19. Ст. 583).
2. Антошина І. В. Інформаційна функція українського права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 20 с.